

Original Paper

Molecular detection of *Cryptosporidium* as a zoonotic pathogen, in pet birds of Isfahan, Iran

Mohammad Ahmadi Gharacheh (DVM), Graduated of Veterinary Medicine Faculty, Shahrekord Branch, Islamic Azad University, Shahrekord, Iran. ORCID ID: 0000-0001-5777-2456

*Majid Gholami-Ahangaran (Ph.D), Corresponding Author, Associate Professor, Group of Clinical Sciences, Faculty of Veterinary Medicine, Shahrekord Branch, Islamic Azad University, Shahrekord, Iran. E-mail: mgholami6@gmail.com ORCID ID: 0000-0002-2725-1091

Hasan Momtaz (Ph.D), Professor, Group of Microbiology, Faculty of Veterinary Medicine, Shahrekord Branch, Islamic Azad University, Shahrekord, Iran. ORCID ID: 0000-0002-5367-5672

Abstract

Background and Objective: *Cryptosporidium* is one of protozoan parasites. *Cryptosporidium* is important in human public health. This parasite has many species, some of which are common in animal and human hosts. One of the animal hosts of this parasite is pet bird. This parasite causes digestive and respiratory problems in pet birds. This study was performed for molecular identification of *Cryptosporidium* as a zoonotic pathogen of pet birds.

Methods: In this descriptive laboratory study, fecal samples of 114 cages (50 *Passeriformes* and 64 *Psittaciformes*) from all over Isfahan city in Iran were collected by collecting history and after extracting the genome; the *Cryptosporidium* was detected by specific primers, based on *ssrRNA* gene.

Results: In 16.66% of the canaries with gastrointestinal symptoms and 4.54% of apparently healthy canaries the *ssrRNA* gene of *Cryptosporidium* was detected. In addition, the gene was detected in 10% of cockatiel and 4.16% of budgerigars and in other species of *Psittaciformes* was not detected.

Conclusion: Pet birds in Isfahan can be considered as a source of *Cryptosporidium* infection.

Keywords: *Cryptosporidium*, Pets, PCR, Zoonosis, Iran

Received 4 Nov 2019

Revised 3 Dec 2019

Accepted 22 Jan 2020

Cite this article as: Ahmadi Gharacheh M, Gholami-Ahangaran M, Momtaz H. [Molecular detection of *Cryptosporidium* as a zoonotic pathogen, in pet birds of Isfahan, Iran]. J Gorgan Univ Med Sci. 2020 Summer; 22(2): 99-103. [Article in Persian]

شناسایی مولکولی کریپتوسپورییدیوم

به عنوان یک عامل بیماری‌زای زئونوز در پرندگان زینتی اصفهان

ORCID ID: 0000-0001-5777-2456

دکتر محمد احمدی قراچه، دانش آموخته دانشکده دامپزشکی، واحد شهرکرد، دانشگاه آزاد اسلامی، شهرکرد، ایران.

ORCID ID: 0000-0002-2725-1091

* دکتر مجید غلامی آهنگران، دانشیار، گروه علوم درمانگاهی، دانشکده دامپزشکی، واحد شهرکرد، دانشگاه آزاد اسلامی، شهرکرد، ایران.

ORCID ID: 0000-0002-5367-5672

دکتر حسن ممتاز، استاد، گروه میکروب شناسی، دانشکده دامپزشکی، واحد شهرکرد، دانشگاه آزاد اسلامی، شهرکرد، ایران.

چکیده

زمینه و هدف: کریپتوسپورییدیوم یکی از تک‌یاخته‌های انگلی است که در بهداشت عمومی انسان دارای اهمیت است. این انگل دارای گونه‌های بسیاری است که بیماری‌زایی بعضی از گونه‌ها در میزبان‌های حیوانی و انسان مشترک است. از جمله میزبان‌های کریپتوسپورییدیوم، پرندگان زینتی هستند. این تک‌یاخته در پرندگان زینتی باعث مشکلات گوارشی و تنفسی می‌گردد. این مطالعه به منظور شناسایی مولکولی کریپتوسپورییدیوم به عنوان یک عامل بیماری‌زای زئونوز در پرندگان زینتی اصفهان انجام شد.

روش بررسی: در این مطالعه توصیفی آزمایشگاهی نمونه‌های مدفوع ۱۱۴ قفس (۵۰ قفس گنجشک سانان و ۶۴ قفس طوطی سانان) از سراسر شهر اصفهان با کسب تاریخچه جمع‌آوری شد و پس از استخراج ژنوم با پرایمرهای اختصاصی بر مبنای ژن *ssrRNA* به شناسایی کریپتوسپورییدیوم پرداخته شد.

یافته‌ها: در ۱۶/۶۶ درصد قناری‌های واجد علائم گوارشی و ۵۴/۵۴ درصد قناری‌های به ظاهر سالم ژن *ssrRNA* کریپتوسپورییدیوم ردیابی شد. علاوه بر آن، در ۱۰ درصد عروس هلندی و ۴/۱۶ درصد مرغ‌های عشق نیز این ژن ردیابی شد و در سایر گونه‌های طوطی‌سانان ردیابی نشد.

نتیجه‌گیری: نتایج این مطالعه نشان داد که پرندگان زینتی در اصفهان می‌توانند به‌عنوان منبع آلودگی به کریپتوسپورییدیوم مطرح باشند.

کلید واژه‌ها: کریپتوسپورییدیوم، پرندگان زینتی، PCR، زئونوز

* نویسنده مسؤل: دکتر مجید غلامی آهنگران، پست الکترونیکی mgholami6@gmail.com

نشانی: شهرکرد، رحمتیه، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرکرد، تلفن ۰۳۸-۳۳۳۴۹۱۳۷

وصول مقاله: ۱۳۹۸/۸/۱۳، اصلاح نهایی: ۱۳۹۸/۹/۱۲، پذیرش مقاله: ۱۳۹۸/۱۱/۲

مقدمه

عمدتاً ماکیان‌سانان خصوصاً بوقلمون‌ها را مبتلا می‌کند و تنها گونه‌ای از پرندگان است که پستانداران را به شکل تجربی و طبیعی مبتلا می‌کند (۵). علاوه بر این ژنوتیب‌های I تا V نیز در پرندگان گزارش شده است که در رابطه با اختصاصیت میزبانی آنها اطلاعات بسیار کمی در دست است (۶).

در دهه ۱۹۸۰ و ۱۹۹۰ گزارشاتی از توصیف این بیماری وجود دارد. اگرچه اطلاعات کمی در خصوص علائم بالینی و کالبدگشایی این عفونت وجود دارد؛ اما به‌طور کلی عفونت با کریپتوسپورییدیوم در پرندگان منجر به اسهال، علائم تنفسی، کدورت کیسه‌های هوایی، از دست دادن وزن، اتساع روده‌ها با گاز و ترشحات مخاطی و مشاهده مراحل مختلف انگل در مخاط روده‌ها می‌شود (۷و۴). اگرچه علائم تنفسی و گوارشی یکی از تظاهرات بالینی معمول در پرندگان زینتی است (۷) و عوامل مختلفی در آن نقش دارند؛ اما تاکنون سهم آلودگی کریپتوسپورییدیوم در رخداد این علائم در پرندگان زینتی در ایران

تک‌یاخته کریپتوسپورییدیوم (*Cryptosporidium*) یکی از تک‌یاخته‌های بیماری‌زای مشترک بین انسان و دام و پرندگان است. گزارش‌های زیادی از آلودگی افرادی که در تماس مستقیم و نزدیک با دام و طیور بوده‌اند؛ وجود دارد. این عامل می‌تواند بیماری بالینی و تحت بالینی تنفسی، گوارشی و نیز ادراری و تناسلی در انسان ایجاد کند (۱و۲).

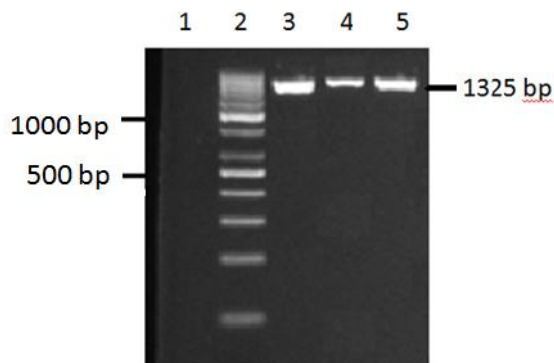
آلودگی به گونه‌های کریپتوسپورییدیوم یکی از مهم‌ترین آلودگی‌های تک‌یاخته‌ای در پرندگان محسوب می‌شود که ضایعات آن به‌طور عمده محدود به دستگاه گوارش و تنفسی است. این انگل می‌تواند علاوه بر پرندگان، پستانداران، ماهیان، خزندگان و دوزیستان را آلوده کند (۳). کریپتوسپورییدیوم سویه‌های بسیار زیادی دارد که در بین آنها گونه بالینی متداول‌ترین گونه در پرندگان است که به‌صورت بالینی و تحت بالینی می‌تواند ۱۲ رسته از پرندگان را مبتلا کند (۴). گونه گالی، ۵ رسته از پرندگان به‌ویژه گنجشک‌سانان و طوطی‌سانان را آلوده می‌کند. گونه ملیاگریدیس

واکنش قطعه‌ای به طول ۱۳۲۵ جفت باز تکثیر می‌شود. واکنش گره‌های مربوط به واکنش PCR در حجم نهایی ۲۵ میکرولیتر با هم مخلوط شدند. این مخلوط شامل ۱ میکرولیتر از DNA الگو، ۰/۲ میکرومول از هر پرایمر، ۲۰۰ میکرومول از هر dNTP، ۳ میکرومول کلرید منیزیم و ۲/۵ میکرولیتر بافر PCR و یک واحد از آنزیم Taq DNA Polymerase (فرمنتاز) است. سپس ۲ تا ۳ قطره روغن معدنی استریل برای جلوگیری از تبخیر، به مخلوط واکنش اضافه گردید و بلافاصله نمونه‌ها در دستگاه ترموسایکلر (اپندورف، آلمان) قرار داده شدند.

در این بررسی مرحله دناتوراسیون، اتصال و گسترش ۳۵ سیکل تکرار شد. محصول PCR بر روی ژل یک درصد آگارز با ولتاژ ۸۰ ولت برای مدت ۳۰ دقیقه الکتروفورز گردید. سپس ژل مورد نظر با اتیدیم بروماید رنگ آمیزی و با دستگاه یووی داک مشاهده شد.

یافته‌ها

در نمونه‌های مثبت قطعه ۱۳۲۵ جفت بازی ژن SS rRNA مربوط به کریپتوسپوریديوم تکثیر شد و در نمونه‌های کنترل منفی تکثیر نشد (شکل یک).

شکل ۱: الکتروفورز مربوط به محصول PCR ژن SS rRNA

ستون یک: نمونه منفی، ستون ۲: مارکر ۱۰۰ جفت بازی، ستون ۳ تا ۵: نمونه‌های مثبت

نتایج نشان داد در نمونه‌های تهیه شده از ۱۸ قفس قناری با علایم گوارشی ۳ نمونه (۱۶/۶۶ درصد) واجد باند ۱۳۲۵ جفت بازی بودند

بررسی نشده است. از طرفی با توجه به این که عفونت کریپتوسپوریديوم با داروهای معمول که عمدتاً برای مشکلات تنفسی پرندگان استفاده می‌شود؛ درمان نمی‌شود و از طرفی تماس نزدیک بین صاحبان پرندگان زینتی و این پرندگان می‌تواند در انتشار عفونت به این افراد و یا کودکان در معرض خطر نقش عمده‌ای داشته باشد؛ لذا این مطالعه به منظور شناسایی مولکولی کریپتوسپوریديوم به عنوان یک عامل بیماری‌زای زئونوز در پرندگان زینتی اصفهان انجام شد.

روش بررسی

این مطالعه توصیفی آزمایشگاهی روی مدفوع پرندگان زینتی شهر اصفهان در ۳ ماهه اول سال ۱۳۹۵ انجام شد.

با مراجعه به پرند فروشی در شهر اصفهان نمونه مدفوع تازه از گنجشک‌سانان شامل قناری و فنچ و نیز طوطی‌سانان به‌طور عمده کاسکو، مرغ عشق، عروس هلندی، شاه طوطی، ماکائو، طوطی کوتوله و کوکاتو اخذ شد. در این بررسی نمونه‌ها از ۴۰ قفس قناری (۱۸ قفس با علایم گوارشی و ۲۲ قفس قناری به‌ظاهر سالم)، ۱۰ قفس فنچ، ۲۴ قفس مرغ عشق، ۲۰ قفس عروس هلندی، ۷ قفس کاسکو و ۴ کوتوله برزیلی، یک قفس کوکاتو، ۲ قفس کونور خورشیدی و ۶ قفس پاروت جمعاً ۱۱۴ قفس شامل ۵۰ قفس گنجشک‌سانان و ۶۴ قفس طوطی‌سانان جمع آوری شد. نمونه‌های هر قفس به شکل مجزا با ثبت مشخصات کامل شامل گونه پرند، تعداد پرند در هر قفس، سن تقریبی، جنس، علایم بالینی شامل بی‌اشتهایی، بی‌حالی، وضعیت مزاجی و سایر علایم عمومی جمع آوری شد. نمونه‌ها در کنار یخ منتقل شد و تا زمان انجام آزمایش در یخچال نگهداری گردید.

استخراج DNA با روش فنل - کلروفرم طبق روش معمول انجام شد. پس از استخراج ژنوم، با روش حساس و دقیق PCR به شناسایی کریپتوسپوریديوم اقدام شد. برای این منظور از پرایمرهای منتشر شده استفاده شد که به تکثیر ژن SS rRNA می‌پردازد (۸). توالی پرایمرها به شکل 5' TTCTAGAGCTAATACATGCG 3' و 5' CCCATTCCTTCGAAACAGGA 3' انجام شد. در این

جدول ۱: وضعیت آلودگی با کریپتوسپوریديوم در گونه‌های مختلف پرندگان زینتی شهر اصفهان

خانواده پرندگان	گونه پرند	تعداد قفس‌های نمونه برداری شده		تعداد قفس‌های آلوده	
		با علایم گوارشی	بدون علایم گوارشی	با علایم گوارشی	بدون علایم گوارشی
گنجشک‌سانان	قناری	۱۸	۲۲	۳	۱
	فنچ	۲	۱	۰	۰
طوطی‌سانان	عروس هلندی	۴	۱۶	۱	۱
	مرغ عشق	۷	۱۷	۱	۰
	طوطی کوتوله برزیلی	۱	۴	۰	۰
	کاسکو	۱	۶	۰	۰
	کونور	-	۱	-	۰
	کوکاتو	-	۱	-	۰
	پاروت	۱	۵	۰	۰

وسیعی برخوردار است. این گونه علاوه بر این که پرندگان را آلوده می‌کند؛ می‌تواند انسان، سگ، گربه، خوک، خرگوش و سایر پستانداران را نیز آلوده کند (۱۲ و ۱۳).

اگرچه تاکنون گزارشات مختلفی از شیوع و عفونت‌های تک‌گیری در انواع پرندگان وحشی و اهلی نسبت به عفونت کریپتوسپوریديوم وجود دارد؛ اما در اکثر گزارش‌ها مبنای شناسایی، آزمایشات معمول میکروسکوپی نمونه مدفوعی و یا مقاطع هیستوپاتولوژی روده بوده است (۱۴ و ۱۵). از آنجایی که دفع عامل کریپتوسپوریديوم از مدفوع به شکل متناوب بوده و تعداد اووسیت‌های اندکی از پرندگان دفع می‌شود و از طرفی به لحاظ اندازه، شمارش و تفریق گونه‌های مختلف کریپتوسپوریديوم با روش میکروسکوپی دشوار است (۵)؛ در مطالعه اخیر مبنای شناسایی، ردیابی ژن جنس کریپتوسپوریديوم قرار گرفت. مطالعه اخیر نشان داد که در قناری‌های واجد علائم گوارشی، کریپتوسپوریديوم می‌تواند یکی از عوامل دخیل در ایجاد این علائم باشد. قبلاً Blagburn و همکاران نیز در یک فنچ استرالیایی با علائم اسهال شدید حاد توانستند عامل کریپتوسپوریديوم را در سطح مخاط روده و پیش‌معد مشاهده کنند. در این گزارش کریپتوسپوریديوم به عنوان عامل اولیه ایجاد کننده اسهال و مرگ و میر در خانواده گنجشک‌سانان معرفی شد (۱۶). علاوه بر آن، آنتونس و همکاران در سال ۲۰۰۸ به تشریح عفونت طبیعی قناری با عامل کریپتوسپوریديوم گالی پرداختند و بیان کردند که این تک‌یاخته می‌تواند عامل، اسهال، مدفوع خمیری، از دست دادن وزن و تلفات در قناری باشد (۷). از آنجایی که تعداد پرندگان آلوده در این مطالعه انگشت شمار بودند؛ بررسی رابطه سن و جنس و میزان آلودگی از نظر آماری امکان‌پذیر نبود؛ اما در گزارشات قبلی بیان شده است که سن و جنس بر میزان شیوع آلودگی به کریپتوسپوریديوم اثر ندارد (۷ و ۱۶).

در مطالعه اخیر بیشترین آلودگی در طوطی‌سانان در عروس هلندی مشاهده شد. اولین گزارش مربوط به عفونت کریپتوسپوریديوم در عروس هلندی به سال‌های ۱۹۸۹ از آمریکا برمی‌گردد که از یک عروس هلندی با مشکلات تنفسی جداسازی شد (۱۵). در سال بعد، دومین گزارش مورد عفونت کریپتوسپوریديوم نیز از آمریکا بود که بر اساس اندازه اووسیت گونه درگیر بالئی تشخیص داده شد و همراه با علائم گوارشی بود (۱۷). بعد از آن Abe و Iseki با روش PCR به ردیابی این تک‌یاخته در عروس‌های هلندی پرداختند و گونه بالئی و مله‌اگریدیس ردیابی شد. اما موارد یافت شده از پرندگانی بود که هیچگونه علائمی نداشتند (۱۸). علاوه بر اینها، گونه گالی و پارووم و ژنوتیپ III در برزیل، ژنوتیپ III و V در چین، ژنوتیپ III در

و از لحاظ کریپتوسپوریديوم مثبت بودند. در حالی که از ۲۲ قفس قناری به‌ظاهر سالم فقط یک مورد مثبت (۴/۵۴ درصد) یافت شد. از خانواده گنجشک‌سانان در ۱۰ قفس نمونه‌برداری شده از فنچ‌ها هیچ مورد مثبتی یافت نشد.

در خانواده طوطی‌سانان از ۲۰ قفس عروس هلندی ۲ مورد مثبت (۱۰ درصد) مشاهده شد و از ۲۴ قفس مربوط به مرغ عشق فقط یک نمونه مثبت (۴/۱۶ درصد) آلوده دیده شد. در سایر گونه‌های طوطی‌سانان اعم از طوطی کوتوله برزیلی، کواکاتو، کاسکو، کونور و پارت نمونه مثبتی مشاهده نشد (جدول یک).

بحث

با توجه به نتایج این مطالعه در بین پرندگان زینتی در شهر اصفهان عروس هلندی، طوطی کوتوله، مرغ عشق، قناری آلودگی بیشتری را با گونه‌های کریپتوسپوریديوم دارند. گزارشات پراکنده‌ای از آلودگی پرندگان زینتی نسبت به گونه‌های مختلف کریپتوسپوریديوم وجود دارد؛ اما در ایران تاکنون در پرندگان زینتی بررسی صورت نگرفته است و چند گزارش موجود محدود به ماکیان و بوقلمون است (۴). در بین گزارش‌های مربوط به عفونت کریپتوسپوریديوم در پرندگان زینتی بیشتر گزارشات مربوط به چین، استرالیا، برزیل و ژاپن است (۵).

آلودگی با کریپتوسپوریديوم تاکنون در پرندگان بیشتر محدود به ماکیان، بوقلمون، کبک، قراول، طاووس، مرغ جنگلی، اردک، غاز، گونه‌های مختلف طوطی، فنچ و قناری بوده است. تا به حال از ۳۰ جنس پرنده از سراسر دنیا گزارش‌های مربوط به عفونت کریپتوسپوریديوم وجود داد که معمولاً میزان شیوع آن از صفر تا ۱۵ درصد در پرندگان مختلف متفاوت بوده است (۳ و ۵).

اولین گزارش مربوط به کریپتوسپوریديوم در پرندگان توسط Tyzzer در سال ۱۹۲۹ بوده است که در محتویات سکومی یک مرغ این عفونت توصیف شد (۹). پس از آن Slavin یک گونه مشابهی را در پولت‌های بوقلمون گزارش کرد و بر آن نام کریپتوسپوریديوم ملیاگریدیس نهاد (۱۰). هفت گونه کریپتوسپوریديوم شامل بالئی، هومینیس، موریس، اندرسونی، پارووم، گالی و مله‌اگریدیس در انسان و حیوان واجد اهمیت است که در پرندگان دیده شده است (۵). علاوه بر این، ۱۳ ژنوتیپ هم گزارش شده است که در بین آنها گالی، بالئی و مله‌اگریدیس و ژنوتیپ III و V از اهمیت بیشتری برخوردار است و باعث تلفات، از دست رفتن وزن، اسهال، علائم تنفسی، استفراغ و حتی مشکلات کلیوی در پرندگان می‌شود (۱۱).

آنچه از نظر بهداشت عمومی اهمیت بیشتری دارد و در پرندگان گزارش شده؛ مربوط به ۳ گونه پارووم، هومینیس و ملیاگریدیس است که گونه مله‌اگریدیس در بین این ۳ گونه بیشترین آلودگی را در پرندگان به خود اختصاص داده و شبیه پارووم از دامنه میزبانی

آزمایشات مکرر و متناوب برای کنترل این عامل بیماری‌زای مشترک در پرندگان زینتی که تماس نزدیک و ارتباط عاطفی با صاحبان خود دارند؛ به عمل آید.

تشکر و قدردانی

این مقاله حاصل پایان‌نامه (شماره ۲۲۱۰) آقای محمد احمدی قراچه برای اخذ درجه دکتری در رشته دامپزشکی از دانشکده دامپزشکی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرکرد بود. هیچگونه تعارض منافع توسط نویسندگان بیان نشده است. بدین وسیله از تمامی پرورش دهندگان و فروشندگان پرندگان زینتی که در تهیه نمونه همکاری نمودند؛ صمیمانه تشکر می‌نمایم.

References

- Heidari H, Gharakhani J. [Study of Cryptosporidium Infection in the Livestock (Cattle, Sheep, Dogs, Fowls) and Humans, in Hamadan City and Its Suburbs during 2006-2011]. *Avicenna J Clin Med*. 2012; 19(3): 67-74. [Article in Persian]
- Dabirzadeh M, Baghaei M, Bokaeyan M, Goodarzi MR. [Study of Cryptosporidium in children below five years of age with diarrhea in referring Ali-Asghar Pediatric Hospital of Zahedan]. *J Gorgan Univ Med Sci*. 2003; 5(1): 54-59. [Article in Persian]
- Quah JX, Ambu S, Lim YAL, Mahdy MAK, Mak JW. Molecular identification of *Cryptosporidium parvum* from avian hosts. *Parasitology*. 2011 Apr; 138(5): 573-77. DOI: 10.1017/S0031182010001691
- Baroudi D, Khelef D, Goucem R, Adjou KT, Adamu H, Zhang H, et al. Common occurrence of zoonotic pathogen *Cryptosporidium meleagridis* in broiler chickens and turkeys in Algeria. *Veterinary Parasitology*. 2013 Sep; 196(3-4): 334-40. <https://doi.org/10.1016/j.vetpar.2013.02.022>
- Nakamura AA, Meireles MV. *Cryptosporidium* infections in birds - a review. *Braz J Vet Parasitol*. 2015; 24(3): 253-67. <https://doi.org/10.1590/S1984-29612015063>
- Zhang XX, Zhang NZ, Zhao GH, Zhao Q, Zhu XQ. Prevalence and genotyping of *Cryptosporidium* infection in pet parrots in North China. *Biomed Res Int*. 2015; 2015: 549798. DOI: 10.1155/2015/549798
- Antunes RG, Simoes DC, Nakamura AA, Meireles MV. Natural Infection With *Cryptosporidium Galli* in Canaries (*Serinus Canaria*), in a Cockatiel (*Nymphicus Hollandicus*), and in Lesser Seed-Finches (*Oryzoborus Angolensis*) From Brazil. *Avian Dis*. 2008 Dec; 52(4): 702-705. DOI: 10.1637/8356-051208-Case.1
- Xiao L, Escalante L, Yang C, Sulaiman I, Escalante AA, Mantali RJ, et al. Phylogenetic analysis of *cryptosporidium* parasites based on the small subunit rRNA gene locus. *Appl Environ Microbiol*. 1999 Apr; 65(4): 1578-83.
- Tyzzar EE. Coccidiosis in gallinaceous birds. *Am J Epidemiol*. 1929 Sep; 10(2): 269-383.

استرالیا و گونه ای ملیاگریدیس و بالئی در ژاپن نیز از عروس هلندی جدا شده است که در برخی از موارد پرندگان هیچگونه علائم بالینی واضحی را نشان ندادند (۶). با توجه به این که در مطالعه اخیر نیز ردیابی کریپتوسپورییدیوم در طوطی‌سانان به‌ظاهر سالم بوده است؛ به‌نظر می‌رسد این عفونت به شکل تحت بالینی وجود داشته باشد و در شرایط خاص به دنبال تضعیف سیستم ایمنی تظاهرات بالینی بروز کند.

نتیجه‌گیری

نتایج این مطالعه نشان‌دهنده آن است که تک یاخته کریپتوسپورییدیوم به عنوان یک عامل بیماری‌زای مشترک بین انسان و پرندگان، در پرندگان زینتی اصفهان شایع است. لذا لازم است

- Slavin D. *Cryptosporidium meleagridis* (sp. nov.). *J Comp Pathol*. 1955 Jul; 65(3): 262-66. DOI: 10.1016/s0368-1742(55)80025-2
- Holubová N, Zikmundová V, Limpouchová Z, Sak B, Kone ný R, Hlášková L, et al. *Cryptosporidium proventriculi* sp. n. (Apicomplexa: Cryptosporidiidae) in Psittaciformes birds. *Eur J Protistol*. 2019 Jun; 69: 70-87. DOI: 10.1016/j.ejop.2019.03.001
- Li J, Lin X, Zhang L, Qi N, Liao S, LV M, et al. Molecular characterization of *Cryptosporidium* spp. in domestic pigeon (*Columba livia domestica*) in Guangdong province, Southern China. *Parasitol Res*. 2015 Jun; 114(6): 2237-41. DOI: 10.1007/s00436-015-4415-1
- Joachim A. Human cryptosporidiosis: An update with special emphasis on the situation in Europe. *J Vet Med B Infect Dis Vet Public Health*. 2004 Aug; 51(6): 251-59. DOI: 10.1111/j.1439-0450.2004.00765.x
- Ibrahim UI, Mbaya AW, Mahmud H, Mohammed A. Prevalence of cryptosporidiosis among captive wild animals and birds in the arid region of north-eastern Nigeria. *Veterinary Archives*. 2007; 77(4): 337-44.
- Goodwin MA, Krabill VA. Diarrhea associated with small intestinal *Cryptosporidium* in a budgerigar and in a cockatiel. *Avian Dis*. 1989; 33(4): 829-33.
- Blagburn BL, Lindsay DS, Hoerr FJ, Atlas AL, Toivio-Kinnucan M. *Cryptosporidium* sp. infection in the proventriculus of an Australian diamond firetail finch (*Staganoplera bella*: Passeriformes, Estrildidae). *Avian Dis*. 1990; 34(4): 1027-30.
- Lindsay DS, Blagburn BL, Ttoerr FJ. Small intestinal *Cryptosporidium* in cockatiels associated with *Cryptosporidium baileyi*-link oosysts. *Avian Dis*. 1990; 34(3): 791-93.
- Abe N, Iseki M. Identification of *Cryptosporidium* isolates from cockatiels by direct sequencing of the PCR-amplified small subunit ribosomal RNA gene. *Parasitol Res*. 2004 Apr; 92(6): 523-26. DOI: 10.1007/s00436-004-1082-z